

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. декана ФЕМ
Андрій КОЦУР
« 31 » 08 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. проректора з науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« 31 » 08 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ННІНОТ
Святослав ПИТЕЛЬ
« 31 » 08 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«Інституціональна економіка»

ступінь вищої освіти – бакалавр

галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність: 051 Економіка

освітньо-професійна програма – «Економічна та управління бізнесом»

Кафедра економіки та економічної теорії

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)
Денна	III	V	28	14	3	6	99	150	V
Заочна	III	V, VI	8	4	-	-	138	150	VI

стод. 101 9/8

Тернопіль – ЗУНУ
2023

Робочу програму склала канд. екон. наук, доцент кафедри економіки та економічної теорії Оксана ШИМАНСЬКА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та економічної теорії, протокол №1 від 29.08.2023 р.

Завідувач кафедри, д-р екон., професор

 Віктор КОЗЮК

Розглянуто і схвалено на засіданні групи забезпечення спеціальності «Економіка», протокол №1 від 30.08.2023 р.

Голова групи забезпечення спеціальності, д-р екон. наук, професор

 Віктор КОЗЮК

Гарант ОПП «Економіка та управління бізнесом», канд. екон. наук, доцент

 Лариса ЛЯХОВИЧ

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА»

1. Опис дисципліни «Інституціональна економіка»

Дисципліна «Інституціональна економіка»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS - 5	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Статус дисципліни – вибіркова дисципліна циклу професійної підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів -3	Спеціальність: 051 Економіка	Рік підготовки: Денна – 3 Заочна – 3 Семестр: Денна – 5 Заочна – 5, 6
Кількість змістових модулів - 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: Денна – 28 год. Заочна – 8 год. Практичні заняття: Денна – 14 год. Заочна – 4 год.
Загальна кількість годин - 150		Самостійна робота: Денна – 99 год. Заочна форма – 138 год. Тренінг, КПЗ: Денна – 6 год. Індивідуальна робота: Денна – 3 год.
Тижневих годин: Денна форма навчання 5 семестр – 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання вивчення дисципліни «Інституціональна економіка»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою дисципліни «Інституціональна економіка» є формування системи економічних знань та методології інституціональної економічної теорії, з'ясування закономірностей формування, функціонування та розвитку економічних інститутів, виявлення закономірностей взаємодії інституційного середовища з економічною сферою, впливу інститутів на поведінку економічних агентів і форм господарської організації, уточнення моделей економічних процесів на основі введення в них інституційного фактору, аналіз інститутів як чинників економічної рівноваги та його динаміки на мікро- та макрорівнях, розгляд проблеми функціонування інститутів через призму

інституційного вибору. Вивчення дисципліни також передбачає засвоєння студентами основних методів економічних досліджень як методологічної основи у вивченні конкретних економічних дисциплін із урахуванням їх спеціалізації та майбутньої фахової діяльності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни полягає в одержанні студентами системних теоретичних знань в галузі інституційної економіки під час лекцій, практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи під керівництвом викладачів та практичних навичок у їх застосуванні. Курс спрямований на засвоєння основних методологічних підходів та принципів інституціонального аналізу, сучасних концепцій та моделей інституційної теорії, вироблення вміння аналізувати та робити практичні висновки в сфері інституціональної економіки. Студенти повинні набути практичні навички щодо виявлення специфіки функціонування інститутів; вміти обґрунтувати основні напрями інституційних перетворень в умовах України.

2.3. В результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- роль інститутів в економічній системі та особливості їх розвитку, зумовлені змінами у функціонуванні національної економіки;
- інституціональні обмеження економічного розвитку та корпоративної стратегії зростання, логіку економічної поведінки, її раціональні основи, когнітивні обмеження та психологічні девіації;
- підходи до вирішення політико-управлінських, організаційно-правових, інформаційно-аналітичних, кадрових та інших завдань в рамках професійного забезпечення діяльності державних органів влади, місцевого самоврядування, громадських організацій на основі пріоритету інтересів України.

2.4. В результаті вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- аналізувати макроекономічні, мікроекономічні процеси, функціонування ринків та здійснювати індивідуальний економічний вибір;
- використовувати набуті соціально-економічні знання в організаційних структурах;
- здійснювати критичний аналіз управлінських рішень для подолання інституційних пасток.

3. Зміст дисципліни «Інституціональна економіка» **Змістовий модуль I. Теоретичні та методологічні основи** **інституціоналізму**

Тема 1. Інститути та їх роль в регулюванні поведінки

Визначення інституту та його функцій в суспільстві. Основні типи ситуацій, які призводять до виникнення інституту. Ситуація «дилема в'язнів», ситуація координації, ситуація нерівності. Інституціональна структура суспільства. Формальні та неформальні правила та їх взаємозв'язок.

Теоретичні основи інституціональної економіки. Основні напрями інституціональної економіки. Напрями інституціональної економіки, що не входять в магістральний напрям економічної теорії. Традиційний інституціоналізм. Еволюційна теорія. Посткейнсіанство. Економіка угод.

Роль інститутів в функціонуванні економічних систем.

Література: 3, 6.

Тема 2. Теорія трансакційних витрат

Визначення та характеристика трансакцій. Природа та поняття трансакційних витрат в працях Р. Коуза. Внутрішньо фірмові трансакційні витрати. Співвідношення трансакційних та виробничих витрат. Постійні та змінні трансакційні витрати. Традиційний підхід Коуза-Вільямсона. Класифікація трансакційних витрат *ex ante* та *ex post*. Трансакція та визначення її рентабельності.

Ринкові трансакційні витрати та засоби їх економії. Класифікація трансакційних витрат Е. Фуруботна та Р. Ріхтера. Ринкові та логістичні трансакції, трансакції балансування. Політичні трансакційні витрати, їх характеристика та значення для ефективності інституційної системи.

Трансакційні витрати та основні типу економічного обміну. Трансакційний сектор економіки та причини його росту.

Література: 1, 3.

Тема 3. Теорія контрактів та опортуністична поведінка

Контрактний підхід щодо вивчення інституційних угод. Контрактні відносини та трансакційні витрати. Поняття контракту. Контракт як механізм регулювання взаємодії. Класифікація контрактів та їх характеристика. Класичні та неокласичні контракти. Фактори, які впливають на вибір оптимального контракту.

Структури управління контрактними відносинами.

Причини та поняття постконтрактного опортунізму. Витрати контролю за дотриманням контракту та попередження опортуністичної поведінки. Моральний ризик в ринкових трансакціях та його основні причини.

Література: 2, 4, 7.

Тема 4. Інституційна теорія прав власності

Визначення поняття «право власності» та механізм його виникнення. Принципи та проблеми ефективного розподілу прав власності. Типи регулювання прав власності. Контрактне регулювання зовнішніх ефектів. Законодавче регулювання зовнішніх ефектів.

Класифікація правомочностей. Рівні власності та специфіка користування правами власності. Специфікація та «розмивання» прав власності.

Теорема Р. Коуза. Альтернативні режими прав власності. Сучасні інституційні теорії формування ефективних прав власності. Механізм захисту прав власності.

Література: 3, 10.

Змістовий модуль II. Прикладна інституціональна економіка

Тема 5. Інституціональний вимір теорії ігор та моделювання взаємодії

Побудова формальних моделей в інституційній економіці та теорія ігор. Основні поняття теорії ігор. Кооперативні та некооперативні взаємодії. Види рівноваги при взаємодії. Рівновага за Нешем. Рівновага за Штакельбергом. Рівновага за Парето.

Зміст базових моделей теорії ігор. Змішані стратегії та еволюційно-стабілізаційна стратегія. Проблеми, які виникають при взаємодії та пошук шляхів їх вирішення.

Література: 4.

Тема 6. Теорія економічної організації

Неокласична теорія фірми. Трансакційна теорія фірми. Концепція Ф. Найта. Функціонування фірми за Р. Коузом. Проблеми координації та мотивації в економічній організації. Мета економічної організації.

Контрактна теорія фірми. Основні учасники та проблема «принципала - агента» в економічній організації. Змагання агентів. Фірма як коаліція агентів. Вплив правових інститутів на розвиток корпорацій (за Р. Ла Порта).

Інституціональна теорія розвитку фірми. Основні типи та інституційні особливості економічної організації.

Література: 3, 11.

Тема 7. Інституційний погляд на проблему держави

Основні функції держави в неоінституціональному аспекті. Інституційна природа держави. Модель держави Норта. Проблема безбілетника. Особливості попиту та пропозиції суспільних благ. Перевантажувальні і виключені суспільні блага. Роль механізмів системи примусу. Контрактна та експлуататорська концепція держави.

Теорія суспільного вибору. Економічна теорія бюрократії. Теорія пошуку ренти та рентоорієнтовна поведінка. Інституціональні аспекти лоббізму, логролінгу та корупції. Інституційний формат аналізу інституційних викривлень в поведінці публічних інститутів.

Література: 3.

Тема 8. Інституційна теорія грошей

Методологічні основи аналізу: теорії грошей та інституціональний підхід. Роль довіри в грошових системах. Допоміжні інститути, які підтримують довіру. Приклад Української кризи. Гроші як інститут та утилітарна норма поведінки людей.

Інституційний аспект державної теорії грошей.

Література: 3, 5, 9.

Тема 9. Інституційна динаміка

Фактори інституційної динаміки. Залежність від траєкторії попереднього розвитку. Стабільність інституційної структури та інституційні зміни. Модель інституційних змін Норта. Джерела та моделі інституційних змін. Експорт та імпорт інститутів, їх значення і обмеженість. Інститути як суспільний капітал.

Інституційні інновації. Спонтанний винахід нових інститутів. Спонтанне запозичення інститутів. Ринок інститутів. Конкуренція інститутів.

Роль вітчизняних державних інститутів у воєнний час. «Агентство для відбудови» та модернізація стандартів. Роль громадянського суспільства під час війни росії проти України. Міжнародні організації (Світового банку, МВФ, СОТ та ін.) в оновленні глобальної безпеки та реалізації Плану післявоєнного відновлення України. Консолідація українського суспільства у протидії російському вторгненню через нові форми системної організації, співпраці влади, бізнесу, армії, суспільства, самоврядування – ключовий чинник у системі соціальної стійкості країни.

Література: 8.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни

«Інституціональна економіка»

Денна форма навчання

Модулі та контрольні заходи	Кількість годин					Контрольні заходи
	Лекції	Практичні заняття	ІРС	Тренінг, КПЗ	СРС	
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні основи інституціоналізму (теми 1-4)						
Тема 1. Інститути та їх роль в регулюванні поведінки	4	2		3	11	Тести, усне опитування
Тема 2. Теорія трансакційних витрат	4	2	1		11	Тести, усне опитування
Тема 3. Теорія контрактів та опортуністична поведінка	4	2			11	Тести, усне опитування, кейси
Тема 4. Інституційна теорія прав власності	4	2			11	Усне опитування, тести
Змістовий модуль 2. Прикладна інституціональна економіка (теми 5-9)						
Тема 5. Інституціональний вимір теорії ігор та моделювання взаємодії	4	2	1	3	11	Тести, усне опитування
Тема 6. Теорія економічної організації	2	1			11	Тести, усне опитування
Тема 7. Інституційний погляд на проблему держави	2	1			11	Тести, усне опитування, кейси
Тема 8. Інституційна теорія грошей	2	1			11	Усне опитування, тести

Тема 9. Інституційна динаміка	2	1	1		11	Тести
Разом	28	14	3	6	99	

Заочна форма навчання

Модулі та контрольні заходи	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	СРС
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні основи інституціоналізму (теми 1-4)			
Тема 1. Інститути та їх роль в регулюванні поведінки	2	2	16
Тема 2. Теорія трансакційних витрат			15
Тема 3. Теорія контрактів та опортуністична поведінка	2		15
Тема 4. Інституційна теорія прав власності			15
Змістовий модуль 2. Прикладна інституціональна економіка (теми 5-9)			
Тема 5. Інституціональний вимір теорії ігор та моделювання взаємодії	2	2	15
Тема 6. Теорія економічної організації			15
Тема 7. Інституційний погляд на проблему держави	16		
Тема 8. Інституційна теорія грошей	2		15
Тема 9. Інституційна динаміка			16
Разом	8	4	138

5. Тематика практичних занять з дисципліни «Інституціональна економіка»

Денна форма навчання
(14 годин)

Практичне заняття №1

Тема 1. Інститути та їх роль в регулюванні поведінки

Мета: усвідомлення сутності інституціональної економіки, ознайомлення з предметом, методологією, метою та змістом інституціональної економіки як навчальної дисципліни.

Питання для обговорення:

1. Визначення інституту та його функцій.
2. Основні типи ситуацій, які призводять до виникнення інституту («дилема в'язнів», ситуація координації, ситуація нерівності).

Інституціональна структура суспільства. Формальні та неформальні правила та їх взаємозв'язок.

3. Теоретичні основи інституціональної економіки. Основні напрями інституціональної економіки.

Напрями інституціональної економіки, що не входять в магістральний напрям економічної теорії. Традиційний інституціоналізм. Еволюційна теорія. Посткейнсіанство. Економіка угод.

4. Роль інститутів у функціонуванні економічних систем.

Література: 3, 6.

Практичне заняття №2

Тема 2. Теорія трансакційних витрат

Мета: усвідомлення сутності трансакційних витрат та їх значення для ефективності інституційної системи.

Питання для обговорення:

1. Визначення та характеристика трансакцій.
Природа та поняття трансакційних витрат в працях Р. Коуза. Внутрішньофірмові трансакційні витрати. Співвідношення трансакційних та виробничих витрат. Постійні та змінні трансакційні витрати.
2. Традиційний підхід Коуза-Вільямсона.
Класифікація трансакційних витрат *ex ante* та *ex post*. Трансакція та визначення її рентабельності.
3. Ринкові трансакційні витрати та засоби їх економії.
4. Класифікація трансакційних витрат Е. Фуруботна та Р. Ріхтера.
Ринкові та логістичні трансакції, трансакції балансування. Політичні трансакційні витрати, їх характеристика та значення для ефективності інституційної системи.
5. Трансакційні витрати та типи економічного обміну.
Трансакційний сектор економіки та причини його росту.

Література: 1, 3.

Практичне заняття №3

Тема 3. Теорія контрактів та опортуністична поведінка

Мета: ознайомлення з основами теорії контрактів та постконтрактного опортунізму.

Питання для обговорення:

1. Контрактний підхід щодо вивчення інституційних угод.
Контрактні відносини та трансакційні витрати. Поняття контракту. Контракт як механізм регулювання взаємодії. Класифікація контрактів та їх характеристика. Класичні та неокласичні контракти. Фактори, які впливають на вибір оптимального контракту.
2. Структури управління контрактними відносинами.
3. Причини та поняття постконтрактного опортунізму.
Витрати контролю за дотриманням контракту та попередження опортуністичної поведінки. Моральний ризик в ринкових трансакціях та його основні причини.

Література: 2, 4, 7.

Практичне заняття №4

Тема 4. Інституційна теорія прав власності

Мета: з'ясування сутності прав власності за теоремою Р. Коуза в інституціональній теорії, ознайомлення з сучасними інституціональними теоріями формування ефективних прав власності.

Питання для обговорення:

1. Визначення поняття «право власності» та механізм його виникнення.
Принципи та проблеми ефективного розподілу прав власності. Типи регулювання прав власності. Контрактне регулювання зовнішніх ефектів. Законодавче регулювання зовнішніх ефектів.
2. Класифікація правомочностей. Рівні власності та специфіка користування правами власності.
Специфікація та «розмивання» прав власності.
3. Теорема Р. Коуза.
4. Альтернативні режими прав власності.
5. Сучасні інституційні теорії формування ефективних прав власності. Механізм захисту прав власності.

Література: 3, 10.

Практичне заняття №5

Тема 5. Інституціональний вимір теорії ігор та моделювання взаємодії

Мета: опанування сутності теорії ігор та вибір стратегії при взаємодії.

Питання для обговорення:

1. Побудова формальних моделей в інституціональній економіці та теорія ігор.
Основні поняття теорії. Кооперативні та некооперативні взаємодії. Види рівноваги при взаємодії. Рівновага за Нешем. Рівновага за Штакельбергом. Рівновага за Парето.
2. Зміст базових моделей теорії ігор.
3. Змішані стратегії та еволюційно-стабілізаційна стратегія.
4. Проблеми, які виникають при взаємодії та пошук шляхів їх вирішення.

Література: 4.

Практичне заняття №6

Тема 6. Теорія економічної організації

Мета: опанування сутності економічної моделі організації з урахуванням особливостей інституціональної теорії розвитку фірми.

Питання для обговорення:

1. Неокласична теорія фірми.
2. Трансакційна теорія фірми.
Концепція Ф. Найта. Функціонування фірми за Р. Коузом. Проблеми координації та мотивації в економічній організації. Мета економічної організації.
3. Контрактна теорія фірми.
Основні учасники та проблема «принципала – агента» в економічній організації. Змагання агентів. Фірма як коаліція агентів. Вплив правових інститутів на розвиток корпорацій (за Р. Ла Порте).
4. Інституціональна теорія розвитку фірми.
Основні типи та інституційні особливості економічної організації.

Література: 3, 11.

Тема 7. Інституційний погляд на проблему держави

Мета: пояснити сутність основних функцій держави в неоінституціональному аспекті й ролі механізму примусу, опанування сутності теорії суспільного вибору.

Питання для обговорення:

1. Основні функції держави в неоінституціональному аспекті.
Інституційна природа держави. Модель держави Норта. Проблема безбілетника. Особливості попиту та пропозиції суспільних благ. Перевантажувальні і виключені суспільні блага.
2. Роль механізмів системи примусу.
3. Контрактна та експлуататорська концепція держави.
4. Теорія суспільного вибору.
Економічна теорія бюрократії. Теорія пошуку ренти та рентоорієнтовна поведінка. Лобізм та логролінг. Проблема корупції.

Література: 3.

Практичне заняття №7

Тема 8. Інституційна теорія грошей

Мета: з'ясувати особливості інституційної теорії грошей та роль довіри в грошових системах.

Питання для обговорення:

1. Методологічні основи аналізу: теорії грошей та інституціональний підхід.
2. Роль довіри в грошових системах.
Вплив довіри між економічними агентами. Довірчі очікування в монетарних зобов'язаннях. Соціальна природа в грошових відносинах. Теорія множинності грошей.
3. Допоміжні інститути, які підтримують довіру. Приклад Аргентинської кризи.
Інституціональна піраміда захисту довіри. Приклад Аргентинської кризи як крах довіри до державної грошової політики.
4. Гроші як інститут та утилітарна норма поведінки людей.
5. Інституційний аспект державної теорії грошей.

Література: 3, 5, 9.

Тема 9. Інституційна динаміка

Мета: опанування сутності інституційної динаміки та її залежності від траєкторії попереднього розвитку.

Питання для обговорення:

1. Фактори інституційної динаміки.
Залежність від траєкторії попереднього розвитку. Стабільність інституційної структури та інституційні зміни.
2. Модель інституційних змін Норта.
Джерела та моделі інституційних змін. Експорт та імпорт інститутів, їх значення і обмеженість. Інститути як суспільний капітал.
3. Інституційні інновації.
Спонтанний винахід нових інститутів. Спонтанне запозичення інститутів. Ринок інститутів. Конкуренція інститутів.
4. Роль вітчизняних державних інститутів у воєнний час.

«Агентство для відбудови» та модернізація стандартів. Роль громадянського суспільства під час війни росії проти України.

5. Міжнародні організації (Світового банку, МВФ, СОТ та ін.) в оновленні глобальної безпеки та реалізації Плану післявоєнного відновлення України.

6. Консолідація українського суспільства у протидії російському вторгненню – ключовий чинник у системі соціальної стійкості країни.

Література: 8.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Варіанти КПЗ з дисципліни «Інституціональна економіка»

КПЗ є формою СРС, що сприяє закріпленню, поглибленню та узагальненню знань, отриманих студентами під час навчання, при цьому студенти отримують навички підбору необхідних літературних джерел та матеріалів, їх аналізу та узагальнення, самостійного дослідження, вміння творчого використання отриманих економічних знань, здібностей пов'язувати теорію з практикою.

КПЗ складається з 3-х блоків, виконання кожного з яких відбувається у вигляді обрахунків та аналізу, формування висновків та презентацій результатів КПЗу на практичному занятті:

БЛОК 1. Підготувати проект аналізу інституційних угод та інституційного середовища на прикладі окремої країни. Обґрунтуйте методи, які були застосовані та зробіть висновки.

Кількість варіантів визначається кількістю студентів.

БЛОК 2. Провести інституційний аналіз в системі управління державною власністю в Україні (на прикладі конкретних компаній). Розглянути відмінності та можливі конфлікти, які виникають між принципалом і агентом. Обґрунтуйте методи, які були застосовані та зробіть висновки.

Кількість варіантів визначається кількістю студентів.

БЛОК 3. Здійснити оцінку величини трансакційних витрат в контрактних відносинах. Обґрунтуйте методи, які були застосовані та зробіть висновки.

Кількість варіантів визначається кількістю студентів.

7. Самостійна робота

1. Етапи розвитку інституціоналізму. Сучасний інституціоналізм: основні школи.
2. Інститути як інструменти обмеження поведінки.
3. Норма – базова одиниця інституціонального аналізу.
4. Витрати на запровадження правил та їх розподіл.
5. Доступ до ресурсу як предмет вивчення інституціональної економіки.
6. Система прав власності як система виключень з доступу до ресурсів.
7. Трансакція в економічному кругообігу. Трансакція і трансформація ресурсу.
8. Координаційний ефект і витрати координації, їх розподіл.
9. Контракт як система правил здійснення трансакції.
10. Розподільчий ефект інститутів і його привласнення. Змішана

координація, її вплив на транзакційний процес.
11. Конституційні норми і їх основні типи.

8. Організація і проведення тренінгу

Організація тренінгу з дисципліни «Інституціональна економіка» передбачає попередній поділ студентів академічних груп на підгрупи з метою виконання групової роботи за такими завданнями:

Завдання 1:

Ознайомитись та проаналізувати створення нової інституціональної траєкторії в євроінтеграційних процесах (сайт служби інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади <http://nbuviar.gov.ua/index>).

Завдання 2:

Проаналізувати якість інституціональних змін в Україні впродовж останніх п'яти років на основі наступних індексів: індекс ведення бізнесу, індекс економічної свободи, відкритості бюджету, ефективності публічних інвестицій, індекс державної нестабільності та індекс прав власності (<http://www.doingbusiness.org>, <http://imf.org>, <http://www.heritage.org>, <http://internationalbudget.org>).

Підсумком проведеної роботи є підготовка аналітичної записки.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення курсу «Інституціональна економіка» застосовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування;
- дискусійне обговорення проблем на практичних заняттях;
- аналітичні звіти;
- реферативні виступи;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань;
- письмові контрольні роботи за 1-м та 2-м змістовими модулями;
- оцінювання виконання КПІЗ (середня оцінка за всі етапи);
- залік.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Інституціональна економіка» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30%	40%	30%
1. Опитування під час практичних занять (теми 1-4 по 10 балів) = 40 балів. 2. Письмова робота = 60 балів.	1. Опитування під час практичних занять (теми 5-9 по 10 балів) = 50 балів. 2. Письмова робота = 50 балів	1. Активна участь у тренінгах = 10 балів. 2. Написання КПІЗ = 70 балів. 3. Захист КПІЗ = 20 балів

Оцінка рівня отриманих теоретичних знань та практичних навичок за шкалою Університету здійснюється на основі модульно-рейтингової системи контролю знань і передбачає стимулювання систематичної, ритмічної самостійної роботи студентів, підвищення об'єктивності оцінки їхніх знань, визначення рейтингу студента, запровадження здорової конкуренції між студентами у навчанні і розвитку творчих їх здібностей. Модульно-рейтинговий контроль здійснюється за нижченаведеною шкалою на основі попередньо визначених змістових модулів, які є логічно завершеними частинами теоретичного та практичного навчального матеріалу за окремими етапами вивчення дисципліни.

Шкала оцінювання

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За європейською шкалою ECTS
90 – 100	«Відмінно»	«A» (Відмінно)
85 – 89	«Добре»	«B» (Дуже добре)
75 – 84		«C» (Добре)
65 – 74	«Задовільно»	«D» (Задовільно)
60 – 64		«E» (Достатньо)
35 – 59	«Незадовільно»	«FX» (Незадовільно з можливістю перескладання)
1 – 34		«F» (Незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор EpsonEB-505 (1 шт.), рік виготовлення 2018, рік ведення в експлуатацію 2019. Ремонту не потребує. Екран проекційний BRYAN 2:1,5 (1 шт.) Базове програмне забезпечення: ОС Windows 10 – згідно ліцензії Microsoft IT Academy та Microsoft DreamSpark for Students. Програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office, телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox). Спеціалізоване програмне забезпечення: STATISTICA Demo, розроблена компанією StatSoft, система для статистичного аналізу даних, що включає широкий набір аналітичних процедур і методів.	1-9

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Герасименко Т. В. Трансакційні витрати: сутність та динаміка в українській економіці // Economics Bulletin. 2021. №2. С. 60-67.
2. Пилипенко Г. М. Моделі контрактної поведінки в контексті теорії галузевих

- ринків // Економічний вісник. 2021. №3. С. 9-16.
3. Шевченко О. Історія економічної думки. Сучасні економічні теорії. К. : Центр навчальної літератури. 2019. 288 с.
  4. Яхно Т. П., Куревіна І. О. Конфліктологія та теорія переговорів : навчальний посібник. К. : ЦУЛ. 2021. 168 с.
  5. Alary, P., Blanc, J., Desmedt, L., Theret, B. Institutional Theories of Money An Anthology of the French School. 2020. 273 p.
  6. Becchetti, L., Bruni, L., Stefano Zamagni, S. The Microeconomics of Wellbeing and Sustainability. Recasting the Economic Process. 1st Edition : Academic Press. 2019. 480 p.
  7. Casas Arce, P., Kittsteiner, Th., Martínez-Jerez, F Asís (2019). Contracting with Opportunistic Partners: Theory and Application to Technology Development and Innovation. *Management Science*. Vol. 65. No2.
  8. Poon, Ph., Flack, Jessica, C., Krakauer, David C. (2022). Institutional dynamics and learning networks. *PlosOne*. URL: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0267688>
  9. Sakaguchi, A. (2020). On the Institutional Theory of Money: Learning from J. R. Commons' Institutional Economics // *Journal of Economic Issues*. Vol. 54. P. 975-986.
  10. Slaev, Aleksandar D. (2020). Complex private-common property rights in institutional and planning theories. *Planning Theory* 19(2)193-213.
  11. Tang, F. C., Jin, X. M., and Wang, H. Y. (2021). Governance logic of opportunistic behavior in open innovation – from the perspective of corporate moral decision-making. *China Sci. Technol. Forum* 11, 69-77.